

Bérczessy András

Szent István Rádió és Televízió – a kultúra hullámhosszán

Még száz esztendeje sincs, hogy elindult a rádiózás Magyarországon, mégis elmondható, számos korszakot, változást élt át ez a technikai vívmány. Nemcsak az eszközök, berendezések fejlődéséről, hanem tartalmi kérdésekről és társadalmi hatásokról is érdemes beszélni. Míg kezdetben a kiváltságosok privilégiuma volt a drága készülék megvásárlása, és fizikai korlátai voltak az adás sugárzásának, néhány évtized elteltével egyre szélesebb rétegek mindennapjaiban lett jelen a rádió. Míg kezdetben többen körbeülték a készüléket, s teljes figyelemmel az adásra koncentráltak, korunkban már inkább az úgynevezett háttérrádiózás jellemző inkább.

A rádió szerepe is változik. Míg korábban a magasabbnak mondott kultúra közvetítése volt hangsúlyosabb, ma már inkább a szórakoztatás dominál.

A jogi szabályozás többféle rádiót különböztet meg: létezik a sokak által ismert és kedvelt kereskedelmi rádiózás, mely leginkább zenét és könnyedebb tartalmakat sugároz, beszélhetünk kisközösségi rádiókról, melyek egy-egy valóban csekély vételkörzetben működnek és létezik a közösségi, közszolgálati modell. Ez utóbbi hivatott arra, hogy veretesebb tartalmakat készítsen. Ez jellemzően nagyobb munkát, ráfordítást igényel, így jóval költségesebb, ezért kevesebben vállalkoznak efféle rádió működtetésére. Az állam kötelező feladata a közszolgálati médiaszolgáltatás. Magyarországon a Kossuth Rádió, a Petőfi Rádió, a Bartók Rádió, a Dankó Rádió, a Nemzetiségi Rádió, a Parlament Rádió és a Duna World Rádió működik ennek jegyében.

Különleges színfolt a hazai, több mint 200 rádiót számláló kínálati palettán az egri székhellyel működő, Északkelet-Magyarországon fogható Szent István Rádió. A hazánk első katolikus rádiójaként indult műhely 2000-ben kezdte meg adását, azzal a céllal, hogy a kereszténység, a keresztény és egyetemes kultúra ügyét szolgálja. Seregély István egri érsek alapította, fenntartója Ternyák Csaba egri érsek.

Adódik a kérdés: hogyan is tudja a kultúrát közvetíteni, a kultúra ügyét szolgálni egy rádió? A hagyományos hírközlő funkció mellett a Szent István Rádió műsoraiban a szórakoztató jelleg mellett komoly szerepet kap a kultúra. Leghangsúlyosabban az irodalom jelenik meg. Mindennap jelentkezik a *Nap verse* című műsorszám, melyben az adott naphoz vagy ünnepkörhöz valamilyen módon kapcsolódó mű hangzik el, s a hallgatók megismerhetik az alkotó rövid életrajzát is. A *Beszélő Könyvek* sorozatban egy-egy irodalmi mű rádiós adaptációja hallgatható meg. A *Könyvtári barangolás* rövidebb lélegzetű alkotások válogatása. A lelkeségi irodalom fő keretét a *Legyetek szentek!* sorozat adja. Ehhez illeszkedik az az egyedülálló vállalkozás, mely Szent Fausztina

nővér teljes naplóját tárja a hallgatók elé. A *Könyv-jelző* című heti műsor a nyelvhe-lyesség ügyét szolgálva ad tanácsokat és ajánl olvasnivalót a hallgatóknak.

A gazdag irodalmi kínálatban többségében magyar szerzők szerepelnek. Az elhangzó anyagok meghatározó része saját gyártású produkció, s a helyi kultúra támogatása jegyében a térségben élő és tevékenykedő színművészek, előadók hangján szólalnak meg a művek. A többszáz órányi felvétel legjavából készült válogatást a közelmúltban kapta meg a Magyar Vakok és Gyengénlátók Országos Szövetsége, hogy tagjainak továbbítsa.

A kultúráközvetítés nem merül ki az irodalmi műsorokban, a Szent István Rádió zenei téren is igen változatos, gazdag palettát mutat fel, köztük olyan tematikus műsorokat, melyek egy-egy előadót, vagy korszakot, irányzatot mutatnak be részletesen. A könnyűzene terén a *Zene mesterei* és a *Hallgassuk együtt!* és a *Kapcsolj rá!* című összeállítások tartoznak ide. A *Nosztalgiazzunk Laci atyával* szignállal jelentkező műsor Széles László lőrinci plébános gazdag gyűjteményét adja közre, személyes történetek keretében. Az *Andante* a klasszikus zene, a *Neuma* az egyházi zene terén ad gazdag ismertetőt és mutat be zeneműveket. A *Népzenei kincsestár* hetente három alkalommal mutatja be egy-egy tájegység gazdag örökségét.

A Szent István Rádió sorozata, a *Múltunk pillérei* történelmi ismeretek gyarapítására szolgál, a *Tudományról-kultúráról* című összeállítás pedig a tudományos ismeretterjesztés jegyében készül. A kultúráközvetítéshez sorolhatjuk még a környezeti kultúrával, az épített környezettel foglalkozó műsorokat.

A Szent István Rádió elsődleges küldetése az alapító megfogalmazása szerint „mindenki üdvösségének szolgálata”, így a keresztény kultúra, a katolikus tanítás hangsúlyos jelenléte nem szorul magyarázatra. Fontos tudni azonban, hogy mindez az evangelizáció – Ferenc pápa szavaival élve – nem térítés, hanem vonzás.

A szerkesztőségi munka, a műsorok készítése nem történhet elszigetelten, ehhez szükség van együttműködőkre és segítőkre. Fontos partner az Egri Hittudományi Főiskola és Érseki Papnevelő Intézet, az Eszterházy Károly Katolikus Egyetem, a vételkörzetben tevékenykedő alkotócsoporthok, közösségek, szakmai intézmények.

A technika fejlődésével és a szokások változásával összefüggésben sokan igyekeznek temetni a rádiózást, ezzel szemben megtapasztalható, hogy fellendülőben van a hangos tartalomkészítés. Csak éppen nem rádióknak hívják, hanem podcast néven ismert. A műsorszórás fontos helye lett az internet, mely a földfelszíni sugárzás korlátjait szünteti meg és fontos még említeni a telefonos alkalmazásokat, melyek a rádióhallgatás mellett más funkciókat is kínálnak a felhasználóknak. Mindent egybevetve: a rádiózást nem fenyegeti a megszűnés veszélye, a közvetítő csatornák változnak.

(A szerző a Szent István Rádió és Televízió igazgató-főszerkesztője)